

JEVIČKO

Krajina okolo Jevíčka a úrodná půda Malé Hané přitahovala pozornost obyvatel již od pravěku. Proto je okolí města tak bohaté na archeologické nálezy. Poloha Jevíčka na křižovatce středověkých obchodních cest vedla k povýšení města na město královské Přemyslem Otakarem II. roku 1258. Jevíčko patří mezi nejstarší města na Moravě a dodnes se zachovala jeho středověká oválná dispozice se čtvercovým náměstím a hlavními komunikacemi ve směru S–J a Z–V. Projít si historickou část města, památky, prohlédnout si půdorys a okolí města z městské věže jistě stojí za to, než se vydáte po Bartolomějské poutní cestě.

Bartolomějská poutní cesta

Původní poutní cesta spojovala Jevíčko s gotickým kostelíkem sv. Bartoloměje asi 1 km západně od města. V minulosti se vždy ve svátek sv. Bartoloměje v srpnu konalo procesí od jevíčského kostela ke sv. Bartoloměji. Původní trasa poutní cesty je s ohledem na současnou zástavbu města pozměněna a doplněna o zastavení na místech, která vás zaujmou. Trasa Bartolomějské poutní cesty pokračuje dále až do areálu Odborného léčebného ústavu u Jevíčka, kde byla znovu vybudovaná v roce 2021 k výročí Bartolomějské poutě křížová cesta. Tehdy vznikla u některých poutníků myšlenka vytvoření Bartolomějské cesty.

Tož vydejte se s námi na cestu jako poutníci hledající poznání, souznění s přírodou, klid v duši a přejeme Vám po cestě pěkné zážitky.

Počátek cesty: Komenského náměstí u bývalého Augustiniánského kláštera

Zastavení první

V tomto prostoru se nacházelo a nachází duchovní centrum Jevíčka. Stojí zde bývalý Augustiniánský klášter, založený v druhé polovině 14. století a zrušený v roce 1784. Jeho součástí byl původně gotický kostel Matky Boží, přestavěný v letech 1762–1766 v barokním stylu. V kostele stojí na hlavním oltáři zázračná socha Panny Marie, ke které se váže jedna z jevíčských pověstí. Od 17. století byl kostel uznáným a hojně navštěvovaným poutním místem. Po zrušení kláštera se stává tento chrám farním kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Poutní mše v tomto chrámu se koná vždy druhou neděli v srpnu. Původní gotický farní kostel sv. Mikuláše byl zbořen koncem 18. století a stával v nynějším prostoru farní zahrady a fary. Pod lipami na Komenského náměstí stojí barokní socha sv. Mikuláše Tolentinského z roku 1715. Západní dominantou náměstí je původně gotická městská věž, která byla součástí středověkého opevnění města z 15. století. Při pohledu z ochozu věže vysoké 50,5 m. na město vidíte část středověkých hradeb, oválný středověký půdorys města, okolní krajinu Boskovické brázdy a Dražanské Vrchoviny. Tento zajímavý pohled, si určitě nenechte ujít.

Od městské věže vycházíme západním směrem, míjíme na křižovatce vlevo sochu sv. Anny z roku 1709 a na další křižovatce u městského hřbitova zahňeme vlevo. Cca po 100 m vidíme vlevo barokní sýpku bývalého panského dvora, která sloužila v době napoleonských válek jako lazaret raněných a nemocných vojáků po bitvě u Lipska r. 1813. U sýpky zahňeme vpravo na Nerudovu ulici a pokračujeme stále rovně západním směrem na ulici Římských legií k informační tabuli v lokalitě tábora římských legionářů.

Zastavení druhé Tábor římských legionářů

Informační tabule připomíná lokalitu nedávného nálezů dočasněho pochodového tábora římských legionářů z doby Markomanských válek, vedených císařem Markem Aureliem proti Germánům a ukončených po jeho smrti v roce 180 n. l. Jedná se o dosud nejseverněji doložený tábor římských legionářů severně od Dunaje. Zajímavostí je archeologický nález blízké, patrně obchodně řemeslnické

germánské osady cca 250 m severně od římského vojenského tábora z 2. poloviny 2. století. Nálezy zde učiněné týmem archeologů pod vedením prof. PhDr. E. Droberjara Ph.D, dokládají velmi pravděpodobně vzájemné obchodní styky mezi Římany a Germány.

Od informační tabule pokračujeme po ulici Římských legionářů a zahňeme vpravo stezkou okolo rodinných domů k parku, kde stával bývalý židovský hřbitov.

Zastavení třetí

Bývalý židovský hřbitov

Obdélkový půdorys parku u silnice na Svitavy je připomínkou místa bývalého židovského hřbitova v Jevíčku. Vznik židovské čtvrti v Jevíčku se traduje snad již v 16. století. Na těchto místech byl vybudován roku 1836 tzv. nový židovský hřbitov. Devastace hřbitova započala v době nacismu, po odsunu židovských obyvatel Jevíčka do koncentračních táborů. Na konci 70. let minulého století tehdejší vedení města rozhodlo o definitivním konci židovského hřbitova. Ze stovek pomníků se zachovalo jen několik nejstarších, umístěných pietně v jihovýchodním cípu hřbitova. Torza dalších náhrobků se nachází pod malým pahorkem v severovýchodní části hřbitova a většina kamenných pomníků zmizela neznámo kam. Při prohlídce parku snad

narazíte na tzv. „strom souznění“, kdy kmen stromu pozvolna pohlcuje jeden z mála zachovaných náhrobků.

„A tak, poutníče, postůj a věnuj tichou vzpomínku a modlitbu těm, kteří zapomenuti leží v těchto místech.“

Po prohlídce bývalého židovského hřbitova projděte na stezku u silnice a jděte k mostu nedokončené dálnice, pod kterým prochází silnice na Svitavy.

Zastavení čtvrté

Nedokončená, tzv. Hitlerova dálnice

Most nad silnicí je připomínkou nedokončené dálnice budované ve 40. letech nacistickým Německem. Dálnice měla spojit severojižním směrem Vídeň s Vratislaví (Breslau) - nyní Wrocław v Polsku. V úseku Malé Hané je nejlépe patrné těleso dálnice přibližně v úseku severně od Boskovic až po Městečko Trnávku. Těleso dálnice protíná v okolí Jevíčka několik dosud zachovaných mostů a můstků. Na území České republiky bylo celkem rozestavěno 83 km.

Po průchodu pod mostem pokračujeme po silnici směrem ke kamennému kříži u odbočky silničky ke kostelíku sv. Bartoloměje.

Zastavení páté

Kříž u odbočky cesty ke kostelíku sv. Bartoloměje

Kříž u cesty stojí u odbočky poutní cesty z Jevíčka ke kostelíku. V roce 1897 byl kříž znovu postaven z nadace Terezie Krčkové z Jevíčka a znovu opraven před několika lety. Původní poutní cesta ke kostelíku byla rozorána v 70. letech minulého století. Obnovena byla teprve na počátku 90. let.

Zastavení šesté

Kostelík sv. Bartoloměje

Kostelík zasvěcený sv. Bartoloměji, jednomu z apoštolů, byl postaven ve druhé polovině 14. století. Velmi pravděpodobně stojí na místech starší sakrální stavby.

Je snad jedinou připomínkou zaniklé středověké vesnice, tradované jako Staré Jevíčko. Gotický kostelík obklopený hřbitovem je odpradáva místem posledního odpočinku zesnulých z Bělé, Vísky, Zadního Arnoštova – středověkých vesnic, založených v době německé kolonizace v polovině 13. století. V roce 1936 sjel do kostelíka blesk, celý vyhořel a byl znovu rychle opraven. Uprostřed hřbitova stojí památník obětem 1. světové války se jmény padlých, postavený v roce 1934 z darů německých občanů Zadního Arnoštova, Vísky a Bělé. Vedle bývalého obydlí hlídače kostelíka a hřbitova na jižní straně kostelíka najdete kovový litinový kříž na hrobu posledního poustevníka u kostelíka, Antona Giessla *2. 2. 1819. Kopii jeho portrétu a životopis najdete uvnitř kostelíka. V roce 1871 ve věku 62 let odešel na pouť do Svaté Země a Jeruzaléma. Cestou zpět byl pozván v Římě k audienci u papeže Pia IX. Vrátil se zpět ke kostelíku v roce 1878. V roce 1888 se zúčastnil spolu s několika farníky z okolí pouti Rakušanů do Říma. Zemřel 1. 3. 1892.

U vchodu na hřbitov najdete jeden z kamenů zastavení putování na motivy knihy spisovatele Milana Valenty „Muřinoh a Krchomilka“. Poutní mše u kostelíka sv. Bartoloměje se koná každoročně třetí neděli v srpnu odpoledne, týden po hlavní jevíčské pouti.

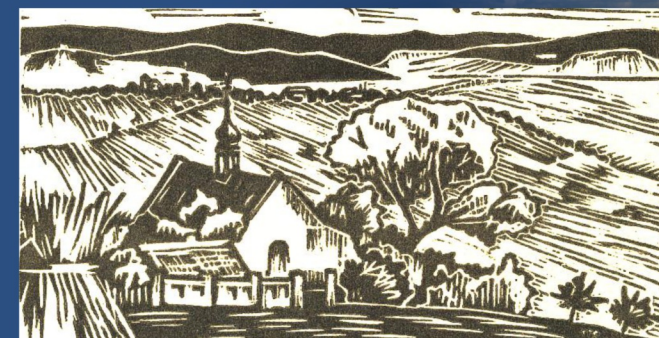
„Poutníku; postůj na tomto svatém poli a věnuj tichou modlitbu všem, kteří zde odpočívají. Kochej se tichem a pohledem do krajiny. Snad nalezneš ve svém srdci klid, mír a pokoru.“

Po zastavení u kostelíka pokračujeme zpět po cestě kolem rybníčka a zahňeme vpravo. Cesta nás zavede k vodojemu u Staré kašny.

Zastavení sedmé U Staré kašny – místo pověstí o propadené hospodě a pokladu u červené skalky

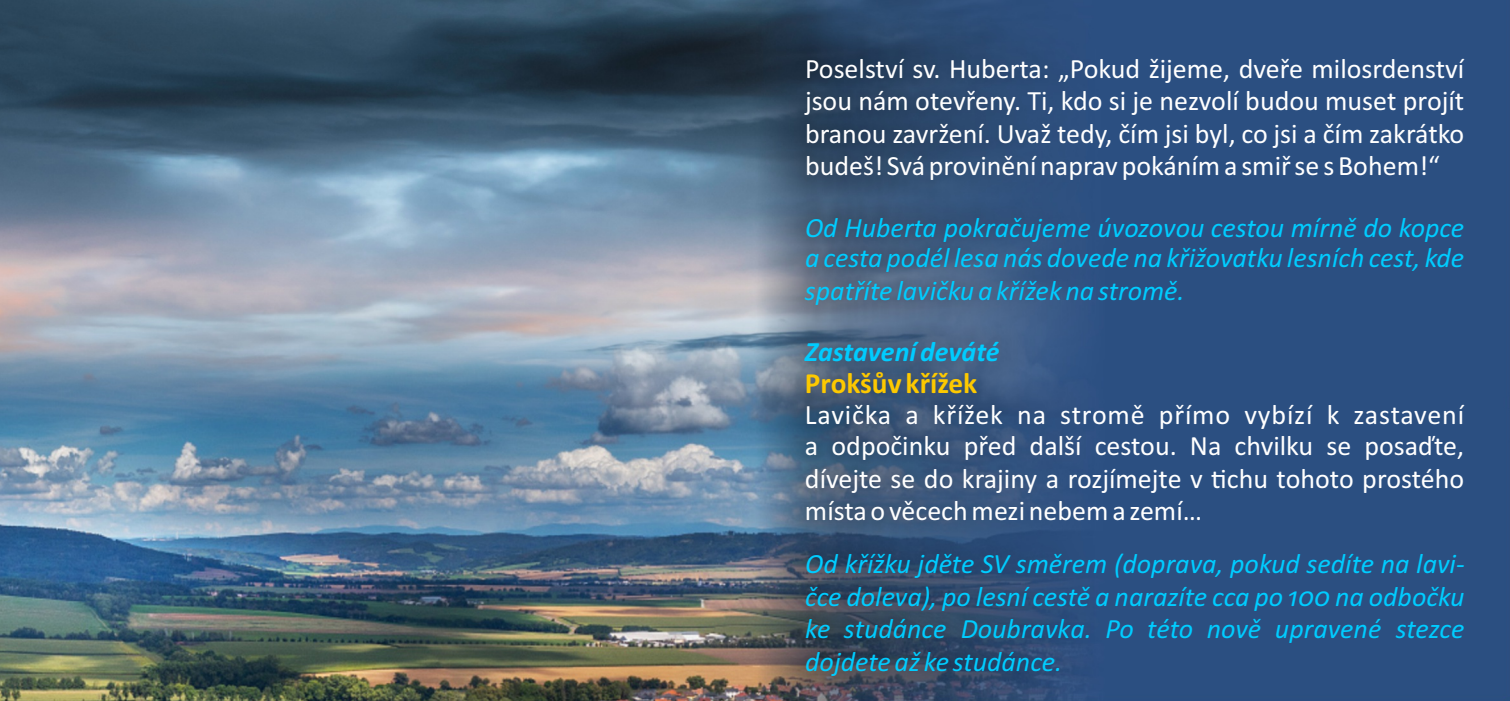
V prostoru kolem vodojemu u Staré kašny se v dávné minulosti nacházel silný vývěr podzemních vod, který zde vytvářel malé jezírko. Nelze se divit, že toto magické místo přitahovalo pozornost lidí odpradáva a okolí bylo osídleno od pravěku. V lokalitě mezi kostelíkem a Starou kašnou se nacházela zaniklá středověká vesnice. Do těchto míst umísťuje lidová tradice pověst o propadené hospodě u Staré kašny a pokladu ve skále naproti Staré kašny. A tak tato lokalita vzbuzuje fantazii i dnes, neboť život bez fantazie, pohádek a pověstí je často nudný a šedý.

U vodojemu odbočíme na silnici vpravo a cca po 150 m odbočíme pod úpatím Arnoštovského kopce vlevo na polní cestu. Na volném prostoru u chatové kolonie vidíme vlevo na mohutném smrku obrázek sv. Huberta.

Zastavení osmé U Huberta

V místech nazývaných „U Huberta“ visí na mohutném smrku obrázek patrona myslivců sv. Huberta. Obrázek visíval v těchto místech od nepaměti a byl vždy obnoven. Svätý Hubert se narodil v polovině 7. století. Pocházel z bohaté šlechtické rodiny v Akvitánii. Byl výborný lovec a milovníkem hýřivých zábav. Také byl považován za zastávce spravedlnosti. Dle pověstí se při lovu nečekaně setkal s jelenem, který měl mezi paroží kříž a nadpřirozený hlas mu řekl: „Huberte, proč stále loviš a honíš zvěř? Je na čase, abys začal hledat mě, který se za tebe obětoval.“ Po tomto zážitku se stal knězem a později biskupem v Lutychu. Zemřel r. 727. Je patronem lovců, střelců, chovatelů loveckých psů, řezníků, kožešníků, matematiků a optiků.

Poselství sv. Huberta: „Pokud žijeme, dveře milosrdenství jsou nám otevřeny. Ti, kdo si je nevolí budou muset projít branou zavržení. Uvaž tedy, čím jsi byl, co jsi a čím zakrátko budeš! Svá provinění naprav pokáním a smiř se s Bohem!“

Od Huberta pokračujeme úvozovou cestou mírně do kopce a cesta podél lesa nás dovede na křižovatku lesních cest, kde spatříte lavičku a křížek na stromě.

Zastavení deváté

Prokšův křížek

Lavička a křížek na stromě přímo vybízí k zastavení a odpočinku před další cestou. Na chvilku se posadte, dívejte se do krajiny a rozjímejte v tichu tohoto prostého místa o věcech mezi nebem a zemí...

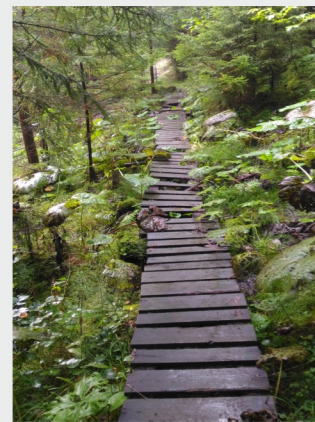
Od křížku jděte SV směrem (doprava, pokud sedíte na lavičce doleva), po lesní cestě a narazíte cca po 100 m na odbočku ke studánce Doubravka. Po této nově upravené stezce dojdete až ke studánce.

Zastavení desáté

Studánka Doubravka

Studánka je jeden z přirozených drobných vývěřů vod na východním úpatí opukového kopce Kumperku. Studánka byla poprvé upravena členy vlastivědného kroužku z Jevíčka pod vedením Ing. Jana Sucho-mela po roce 2000. Nově byla cesta ke studánce a okolí studánky upraveno neznámým dobrodincem v roce 2019–2020. Pramenitá voda a její čistota vás osvěží na těle, zurčení vody a klid místa potěší vaše srdce a duši. Je to poselství, abychom i my udělali dobrý skutek, a to jen tak, pro potěchu a radost bližních.

Jméno studánky „Doubravka“ si můžeme vyložit několika způsoby. Jednak se jedná o starý slovanský název pro les, háj. Doubravka však byla také dcerou českého přemyslovského knížete Boleslava I., sestrou knížete Boleslava II. V roce 965 se provdala za polského knížete Měška a zasloužila se o šíření křesťanství v Polsku.

A snad také název studánky může připomínat pověst o víle Doubravce, neboť víly podobná místa milují.

Od studánky se vrátíme zpět po cestě ke křížku nad lavičkou. Pokračujeme rovně po lesní cestě na křižovatku lesních cest nad zahrádkářskou kolonií. Na křižovatce lesních cest odbočíme vpravo a podél zahrádkářské kolonie dojdeme na její konec. Zde odbočíme vlevo na cestu z kopce. Cca po 200 m dojdeme k silnici a vlevo můžeme budovu rekreačního střediska nazývaného dříve Eden.

Část stavby hotelu „DOMOV“ v Jevíčku u sanatoria.

Zastavení jedenácté

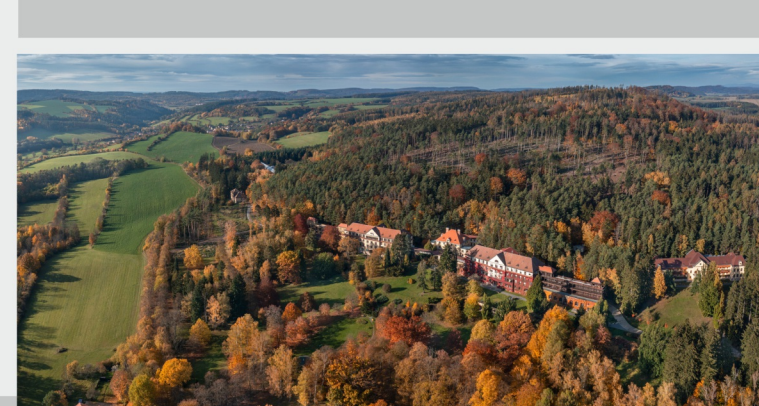
U Edenu

Budovu Eden postavil jevíčský stavitel Albín Valenta zvaný Půlčička i Kvantlíček. Tyto přezdívky si vysloužil díky tomu, že část komplexu postavil z půlek cihel. Zároveň byl nevelkého vzrůstu. V době I. republiky poskytoval hotel zvaný Domov ubytování četným návštěvníkům místního sanatoria, kteří sem zajížděli navštívit rodinné příslušníky a přátele. V socialistické éře pak tato funkcionalistická budova sloužila k rekreačním účelům dělnické třídy a pracující inteligence. Dnes je využívána zejména jako konferenční a školící středisko. Toto místo nabízí výstřední pohled na nejmalebnější a historicky nejbohatší část Malé Hané s královským Jevíčkem v jeho srdci.

A tak se na chvíli zastav, poutníče!

„Kraj tento osvědčil se výborně k vyléčení dlouhodobé nervózy, nespavosti a neurastenie.“

Na silnici u Edenu se dáme doprava směrem na západ a zanedlouho dojdeme k hlavní bráně Odborného léčebného ústavu v Jevíčku. Projdeme branou a jdeme po příjezdové cestě směrem k hlavní budově. Cestou vidíme bývalou ústavní kapli, u které začíná křížová cesta.

Zastavení dvanácté

Park sanatoria a křížová cesta (Via Crucis)

Odborný léčebný ústav v Jevíčku leží vsutku na zajímavém místě. V příhodných klimatických podmínkách na jižním svahu kopce Kumperku, chráněn před severními větry a sluncem prosvětlen téměř celý den. Se stavbou zemského sanatoria pro léčbu plicních chorob se započalo již v roce 1913. Po ukončení I. světové války bylo pak sanatorium definitivně dokončeno. Komplex budov je obklopen krásným rozsáhlým parkem s řadou vzácných dřevin. V současné době slouží ústav především pro rehabilitační léčbu pacientů po endoprotézách dolních končetin a pro léčbu chronických plicních chorob. Součástí areálu parku je bývalá ústavní kaple, u které najdete začátek křížové cesty Via Crucis.

Ta byla vybudována v roce 2021 jako dar pacientům zdejšího léčebného ústavu, kteří často v těžkých chvílích hledají duchovní útěchu. Datum vysvěcení křížové cesty bylo zvoleno záměrně na den svátku sv. Bartoloměje 21. 8. 2021 ve 13.00. Křížová cesta vede pohodlnou stezkou po okraji lesa. Cestou spatříte jednotlivá zastavení poslední cesty Ježíše a jeho zmrtvýchvstání, načež dojdete do prostoru u mohutného buku. Ten jsme nazvali „Stromem života.“ Stával zde již v době stavby sanatoria. Atmosféra místa na vás dýchne svou prostotou, klidem a přímo vybízí k meditaci. Po přečtení básně Jana Skácela Modlitba snad blíže pochopíte a naleznete svůj vztah k Bohu a pochopíte podstatu tří základních kamenů křesťanství: Víra – Láska – Naděje.

Poselství Bartolomějské cesty

„Každá pouť má za cíl naplnit i touhu člověka pochopit smysl své existence a údělu; nalézt v sobě vnitřní pokoru, uvědomit si opravdový smysl víry a člověčenství.“

Cesta zpět do Jevíčka:

K cestě zpět do Jevíčka si můžete vybrat několik možností:

- 1 Můžete se vracet zpět Bartolomějskou cestou
- 2 Od vstupní brány léčebného ústavu můžete pokračovat stále po silnici až do Jevíčka
- 3 Můžete se vracet cestou přes Červený kopec. V případě, že zvolíte tuto cestu jděte od brány sanatoria po silnici k Jevíčku a cca po 150 m zahněte na polní cestu vpravo. Po této cestě jděte stále rovně k chatám na levé straně cesty u Červeného kopce. Zahněte mírně vlevo a narazíte na asfaltovou silničku, která vede podél okraje lesa. Po cca 500 m uvidíte vlevo u cesty pomník vojáků z doby napoleonských válek, kteří zemřeli v jevíčském lazaretu v roce 1813–1814 a byli pohřbeni nedaleko pomníku. Od pomníku pokračujeme po silničce k hlavní silnici na Svitavy a zde odbočíme vpravo. Projdeme pod mostem nedokončené dálnice a jdeme stále rovně po silnici až do Jevíčka.

Slovo závěrem

Tož, milí poutníci, děkujeme vám, že jste prošli Bartolomějskou cestou. Doufáme, že vám cesta přinesla příjemné a povznášející tělesné, duševní i duchovní zážitky. A těšíme se, že se na poutní cestě zase někdy potkáme.

V Jevíčku L. P. 2022

**BARTOLOMĚJSKÁ
CESTA**

v Jevíčku

Autoři bedekru: Petr Marian Kolisko, Miroslav Šafář a Rudolphus M&B Beran

Foto archiv města